

Utvecklingspolitiska kommissionens utlåtande:

Utvecklingssamarbetet behöver en finansieringsmodell som sträcker sig över flera regeringsperioder

I regeringens budgetproposition för nästa år utökas anslagen för Finlands egentliga utvecklingssamarbete med 32,4 miljoner euro. Med detta tillägg förväntas nivån på finansieringen öka från 0,39 procent (2017) till 0,41 procent av bruttonationalinkomsten (BNI). Även om anslagen ökar något växer ekonomin proportionerligt sett snabbare, varför man bedömer att BNI-andelen under de närmaste åren på nytt kommer att sjunka under 0,40 procent. Finland är således fortfarande påfallande långt från det internationella åtagandet på 0,7 procent, som vi själva har fastställt i och med att Finland är medlem i FN, OECD och Europeiska unionen. Samma mål på 0,7 procent utgör en väsentlig del av genomförandet av FN:s handlingsprogram för hållbar utveckling, Agenda 2030, som Finland har för avsikt att främja och därmed föregå med gott exempel för övriga världen.

I den nya budgetpropositionen anger regeringen dock att målet på 0,7 procent ska uppnås på "lång sikt". Utvecklingspolitiska kommissionen (UPK) har redan tidigare kritiserat denna formulering, som även använts i regeringsprogrammet. UPK anser att denna generella riktlinje inte är tillräcklig om Finland vill vara föregångare på området hållbar utveckling. OECD:s biståndskommitté DAC har redan i flera år krävt att Finland ska utarbeta en plan för att åtgärda detta. Frågan har nu också blivit föremål för parlamentarisk kontroll, eftersom riksdagen följer finansieringens utveckling som en del av genomförandet av Agenda 2030. UPK:s linje är att Finland bör uppnå en nivå på 0,7 procent av BNI senast inom de kommande två regeringsperioderna.

"För att de globala problemen ska kunna lösas måste även Finland vidta åtgärder. Därför behöver Finland snabbt en trovärdig plan som sträcker sig över flera regeringsperioder och som innebär att anslagen för utvecklingssamarbetet höjs till 0,7 procent av BNI. Nästa regering måste omgående börja genomföra planen i sitt regeringsprogram", konstaterar UPK:s ordförande riksdagsledamot Aila Paloniemi (Centern).

För att målet på 0,7 procent av BNI ska kunna uppnås inom två regeringsperioder krävs det i praktiken sannolikt ett engångstillägg på 200 miljoner euro 2020 och därefter ett årligt tillägg på 128 miljoner euro fram till 2028.¹ En större höjning av engångskaraktär (200 miljoner euro) skulle kompensera de nedskärningar som gjorts i gåvobiståndet under innevarande regeringsperiod (330 miljoner euro/år). Därtill bör finansinvesteringarna i form av lån och kapital fortsättningsvis uppgå till cirka 130 miljoner euro per år. UPK anser det viktigt att intäkterna från handeln med utsläppsrätter, som under denna regeringsperiod har använts för att stödja industrin, på nytt riktas till utvecklingssamarbetet, så som var fallet 2012–2015. Till exempel användes 69 miljoner euro av intäkterna från utsläppshandeln till utvecklingssamarbete 2014. Eftersom Finlands klimatfinansiering och framför allt finansieringen av utvecklingsländernas anpassning till klimatförändringen har minskats avsevärt, bör underskottet åtgärdas med hjälp av intäkterna från utsläppshandeln. En annan central fråga är hur återbetalningen och avkastningen från finansinvesteringarna ska användas. Dessa belopp bör riktas till utvecklingssamarbete.

¹ Bedömningen grundar sig på uppgifter som UPK fått av UM 12.10.2018.

Flera av de länder som ger utvecklingsbistånd räknar in de kostnader som orsakas av mottagandet av flyktingar i finansieringen av och statistiken för utvecklingssamarbetet. Enligt OECD:s tidigare praxis fick kostnaderna under det första ankomståret för en asylsökande som fått ett positivt beslut bokföras som kostnader för utvecklingssamarbete. Detta ändrades 2017, och i motsats till tidigare praxis får nu även kostnaderna för asylsökande som fått ett negativt beslut räknas in i utvecklingssamarbetet. Även Finland kommer att övergå till denna praxis 2019. UPK betonar att transparent statistik nu är ännu viktigare än förut, så att det egentliga utvecklingssamarbete som sker i utvecklingsländerna, den finansiering som används av olika aktörer och förvaltningsområden samt de inhemska flyktingkostnaderna framgår tydligt specificerade. Flyktingkostnaderna bör inte ersätta den egentliga utvecklingsfinansiering som sker i form av donationer.

Utvecklingspolitiska kommissionen betonar att en finansieringsplan som sträcker sig över flera regeringsperioder inte bara är en kalkyleringsuppgift, utan att åtagandet att uppnå 0,7 procent bör uppfyllas i enlighet med de utvecklingspolitiska målen och prioriteringarna samt principerna för Agenda 2030. Förutom att fokusera på totalfinansieringen är det viktigt att se över vad anslagen används till. Finland har dessutom redan förbundit sig att avsätta minst 0,2 procent av BNI till de minst utvecklade länderna. Även inom detta område har avståndet till målet ökat på ett oroväckande sätt. Finlands utvecklingsfinansiering till de minst utvecklade länderna uppgår för närvarande endast till 0,13 procent av BNI.

”Det nya sättet att beräkna flyktingkostnaderna är problematiskt. Vägen mot en andel på 0,7 procent av BNI bör grunda sig på en verklig ökning av gävobiståndets belopp och på att biståndet riktas till de allra fattigaste och mest sårbara människorna”, sammanfattar UPK:s förste vice ordförande riksdagsledamot Hanna Sarkkinen (Vänstern).

Enligt UPK bör en finansieringsmodell som sträcker sig över flera regeringsperioder backas upp av en mer långsiktig utvecklingspolitisk strategi som likaså omfattar flera regeringsperioder. UPK kommer att utarbeta en modell som grund för en sådan strategi våren 2019. De utvecklingspolitiska prioriteringarna liksom de resultat som uppnåtts och den effekt som konstaterats bör framgå tydligare än förut vid allokeringen av finansieringen. Samtidigt bör man se till att de åtgärder som vidtas och de finansieringsformer som tillämpas är konsekventa. Därför bör man fortsätta att utveckla bedömningen av utvecklingens konsekvenser med beaktande av de sociala, miljömässiga och ekonomiska effekterna. Det är särskilt viktigt att finansinvesteringarna stöder bland annat målen för Finlands handlingsprogram för beskattning och utveckling, såsom öppenhet i fråga om ägande och landsspecifika skatteuppgifter. Finansinvesteringarna bör också bidra till att främja jämställdhet, en hållbar miljö och principerna för företagsansvar.

Även finansieringsformen är av betydelse, eftersom all finansiering inte lämpar sig för att främja alla mål och principer för Agenda 2030 för hållbar utveckling. Ansvarsfulla finansinvesteringar behövs exempelvis för klimatåtgärder, för att främja förnybar energi, företagsverksamhet och fler arbetsplatser samt för att stödja den offentliga sektorn i utvecklingsländerna genom partnerskapslån. Genom gävobistånd kan vi till exempel stödja utvecklingen av demokratin och rättsstaten samt förbättra ställningen och rättigheterna för de mest sårbara människorna, framför allt i sköra situationer och i de fattigaste länderna. Till exempel bör den centrala principen att "ingen lämnas utanför" i Agenda 2030 stödjas genom att särskilt det utvecklingsbistånd som ges i form av donationer utökas. Å andra sidan behövs det även privata investeringar och utvecklingsfinansiering som stöder dessa investeringar om man ska kunna avskaffa fattigdomen och förbättra sysselsättningen i utvecklingsländerna. För att kunna finansiera privata investeringar i fattiga länder behövs det fungerande och internationellt konkurrenskraftiga instrument för utvecklingsfinansiering i form av investeringar.

”En finansieringsmodell som sträcker sig över flera regeringsperioder bör beakta utvecklingspolitikens olika mål och uppgifter. Dessutom bör man se till att gåvobiståndet och finansinvesteringarna stöder och kompletterar varandra på ett konsekvent sätt”, framhåller UPK:s andre vice ordförande riksdagsledamot Saara-Sofia Sirén (Saml.)

UPK:s rekommendationer

- *Finland bör uppnå en nivå på 0,7 procent av BNI senast inom de kommande två regeringsperioderna. Finland behöver så snabbt som möjligt en trovärdig plan som sträcker sig över flera regeringsperioder och som innebär att anslagen för utvecklingssamarbetet höjs till 0,7 procent av BNI. Av utvecklingsbiståndet bör minst 0,2 procent av BNI riktas till de minst utvecklade länderna. Nästa regering måste omgående börja genomföra detta i sitt regeringsprogram.*
- *Intäkterna från utsläppshandeln samt finansinvesteringarnas återbetalning och avkastning bör användas för utvecklingssamarbete och klimatfinansiering.²*
- *Det egentliga utvecklingssamarbete som sker i utvecklingsländerna, den finansiering som används av olika aktörer och förvaltningsområden samt de inhemska flyktingkostnaderna bör statistikföras öppet och tydligt specificerade. Flyktingkostnaderna bör inte ersätta den egentliga utvecklingsfinansiering som sker i form av donationer.*
- *En finansieringsplan som sträcker sig över flera regeringsperioder bör förutom att höja finansieringsnivån även öka det bistånd som ges i form av donationer. Dessutom bör man se till att olika finansieringsformer används på ett konsekvent och kompletterande sätt i enlighet med målen och principerna för Agenda 2030 samt prioriteringarna inom utvecklingspolitiken.*

Ytterligare information: Aila Paloniemi, UPK:s ordförande, tfn 050 511 3067; Marikki Stocchetti, UPK:s generalsekreterare, tfn 050 525 8649, marikki.stocchetti@formin.fi

Utvecklingspolitiska kommissionen är det enda organ i Finland som gör systematiska och omfattande uppföljningar och utvärderingar av Finlands utvecklingssamarbete och utvecklingspolitik. Statsrådet tillsätter Utvecklingspolitiska kommissionen för en regeringsperiod i taget. Medlemmarna består av företrädare för riksdagspartierna, intresse- och medborgarorganisationer samt de universitet som ingår i nätverket UniPID.

² Av UPK:s medlemmar stöder Finlands näringsliv (EK) inte att intäkterna från utsläppshandeln styrs till utvecklingssamarbetet. EK anser i stället att finansinvesteringarnas återbetalning och avkastning bör användas för att öka den utvecklingsfinansiering som sker i form av investeringar.